

# ARCUSFEST 2010, Szarvason

Kedves Barátaink!

Köszöntjük Önöket a jövő városában, Szarvason. Megtisztelő számunkra, hogy a Dél-Alföld gyöngyszemét jelentő településünk, a természet és emberkéz alkotta páratlan környezetben adhat otthont 2010. november 12-14. között a VIII. ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozóknak.

Annál is inkább, mert Szarvas évszázadok óta, a várost újjáalapító felvidéki, tót eleink 1722-es letelepedésétől a nemzetiségi béke szigetét jelenti. A sajátos szarvasi kultúra arculatát megformáló Tessedik Sámuel, Benka Gyula, Vajda Péter, Zsilinszky Mihály és nem utolsósorban a gróf Bolza család, munkásságuk során mindig szem előtt tartották, hogy az itt élő népek és nemzetiségek együtt éltek és alkotnak. Különös jelentőséggel bír, hogy városunk a történelmi országközépen, egyben a Kárpát-medence mértani középpontjában élhet e mostani színházi fesztivál megrendezésének nagyszerű lehetőségével. Így kínálva az ország egyetlen más pontjához sem hasonlítható módon színházművészeti játszóteret a közös történelmi bölcső ringatta térség népeinek. Nem kis büszkeségünkre nálunk már 1850 óta él az örök változás csodáját hordozó színház hagyománya.

Őszintén hiszem, hogy az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozó csodája nem csak három napig tart. Szarvas mindenkit visszavár!

Szarvas, 2010. november

**Babák Mihály**  
*Szarvas Város polgármestere,  
országgyűlési képviselő*

## Együtt

A nyolcadik alkalommal megrendezendő ARCUSFEST tovább kíván lépni azon az úton, amely nemzeti-ségi színjátszásunk minőségének felmutatásával hozzájárul egyetemes magyar nemzeti kultúránkhoz. A szervezők úgy látták, ehhez itt és most a közös sors és az egységes cselekvés tervének megfogalmazása a legfontosabb. A résztvevő színházak ezért közös produkciót hoznak létre. Az avantgárd egyik különleges alkotója – a francia újhullám egyik kiemelkedő filmje, a „Zazie a metrón” ihletője – Raymond Queneau 1946-ban vetette papírra kilencvenkilenc darabból álló sorozatát. E művében egyetlen, körülbelül tíz soros alapszöveget variál kifogyhatatlan nyelvi leleménnyel. A „Stílusgyakorlatok” remek alkalom arra, hogy e változatok szivárványszínű színházi játékká válhassanak. A nemzetiségi színházak kidolgozzák a sorozat egy-egy jelenetét, s e dramoletteket a találkozó alkalmából közös előadássá fűzik össze.

Az ARCUSFEST első alkalommal talál vidéken otthonra. Talán nem véletlen, hogy épp Szarvas fogadja be. A Kárpát-medence mértani középpontján fekvő, a nemzeti és a nemzetiségi kultúrákra egyaránt nyitott városban az együttgondolkodás és az egymás értékeinek megbecsülése egyaránt hagyomány. Az első alkalommal házigazda vidéki helyszín tálcán kínálja az esélyt arra, hogy koncentrált munkamegbeszéléseken az Előadó-művészeti Törvény küszöbön álló – a mi jövőnket is alapvetően meghatározó – módosításához, közös érdekeinket megjelenítő kiegészítéseket fogalmazzunk meg. Ehhez az előző találkozó óta szarvasi székhellyel megalakult Nemzetiségi Színházi Szövetség Egyesület nyújt segítséget.

A játék hete ezúttal a játék hétvégéje lesz, de meggyőződésünk, hogy épp ez a találkozó válhat az immár hatékonyan önszerveződő nemzetiségi színjátszás történetének fontos és útmutató állomásává. Ismét bebizonyíthatjuk, hogy a Színház, mint műhely, és mint intézmény egyaránt közösséget teremt. Egy hely, ahol a különbségek is összekötnek. Ha mindannyian más nyelvet használunk is, közös nyelvet beszélünk: a színház nyelvét, amelyet együtt ragozunk. A résztvevőknek jó munkát, a játék örömét, a közönségnek felemelő szórakozást kívánnak a szervezők:

**Frigyesi András**  
*az ARCUSFEST  
programigazgatója*

**Gergely László**  
*a Nemzetiségi Színházi Szövetség  
Egyesület elnöke*

**Szenes János**  
*a Cervinus Teátrum ügyvezető  
igazgatója*

## A résztvevő színházak

### Malko Teatro

Művészeti vezető: *Hadzsikosztova Gabriella*



A Malko Teatro 1996-ban jött létre Hadzsikosztova Gabriella és *C. Nagy István* kezdeményezésére s vezetésével. Alternatív színház, mely az alternatív gondolkodásmódot és megoldásokat, valamint a kisebbségi színház

jegyeit egyesíti magában, nem csak nyelvben, de a kultúrához való viszonyában is.

Előadásában rengeteg mozgásszínházi, képzőművészeti, zenei és technikai elemet használ, de mindig alárendelve azokat az irodalom és a színház iránti elfogult szeretetnek. Előadásai műfaj szerinti megoszlása nagyon változatos, csakúgy, mint színpadi nyelvük, amely magyar, bolgár, szerb, német és angol (akár egy előadáson belül is).

A Malko Teatro az elmúlt években jelentősen bővítette nemzetközi kapcsolatait. Részt vett nemzetközi projektekben s egyre többet szerepel külföldön. Alkotótársai közül is egyre több a más országbeli művész. Hadzsikosztova Gabriella elnyerte az ARCUSFEST legjobb női alakításának díját.

### Cinka Panna Cigány Színház

Művészeti vezető: *Jónás Judit*

A Cinka Panna Cigány Színház Alapítvány 1992-ben jött létre Érden, Jónás Judit vezetésével. A helyi önkormányzat meg nem értése miatt munkájukat kénytelen-kelletlen vándor társulatként – ősi cigányok módjára – kezdték meg. 1995-től Duende Színház néven a Roma Parlament fogadta be őket, de 2007-ben a társulásnak onnan is mennie kellett. A Cinka Panna Színház ettől fogva önálló jogi intézményként működik, amelynek új, befogadó otthona a Rajkó Művészegyüttes (Talentum) színházterme lett. Az eddigi harmincnegyzet bemutatójuk a témaválasztás, a szerző, rendező, a színészek és zenészek tekintetében erősen kötődött a roma kultúrához. Repertoárjukban zenés mesejátékok, színművek, szon-játékeket, tragikomédia, vígjáték, monodráma, versdráma, ballada- és irodalmi estek szerepelnek.

Részt vettek az EKF Pécs, valamint a Faludy 100 fesztiválon, a POSZT OFF, „Ath-Sam” és Budapesti Cigány Fesztiválokon, a Zsámbéki és az Esztergomi Nyári Játékokon. Felléptek a Művészetek Völgyében, Szlovákiában, Ausztriában s számos más rangos helyszínen és eseményen is. 1992-ben egyedüli társulatként képviselték a cigány etnikumot a Várszínházban, a nemzetiségi színházak első találkozásán.

Díjai: Domján Edit-díj, Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt (Jónás Judit); az ARCUSFEST legjobb előadás díja (Cinka Panna Cigány Színház).

### Karaván Művészeti Alapítvány

Művészeti vezető: *Nyári Oszkár*

A Karaván Művészeti Alapítvány azzal a céllal jött létre, hogy tehetséges cigány származású s más hátrányos helyzetű gyermekeket kutasson fel, és számukra tandíjmentes színészképző stúdiót működtessen Budapesten. 2000 óta sok ilyen gyermeknek, fiatalnak nyújtott ilyen szolgáltatást. Az eltelt tíz év során folyamatosan fejlődtek: a színészképző stúdió működése mellett létrejött gyermek- és ifjúsági színtársulatuk is. 2009-ben nemzetiségi és etnikai kisebbségi színház V. kategóriás besorolást kaptak.

A társulat eddig tíz előadást hozott létre. A „Mind en egy szereti a sajtot” 2002-ben; „A kisfiú meg az oroszlánok” 2004-ben; a „Moha és Páfrány” 2005-ben; „A kis Mukk története” 2006-ban; a „Sakko shimijako kamel o shajto” 2007-ben; az „Anconai szerelmesek” 2008-ban; a „Csodálatos vadállatok” és „A hétfejű tündér” 2009-ben; a „Hétköznapi show” és a „Mese a tűzpiros virágról” 2010-ben került színre.

Tanítványaik hivatásos színészekkel próbálnak játszani együtt. Fontos számukra, hogy ezt a színtársulat tagjaiként, nagy nyilvánosság előtt szemléltessék: a cigány és nem cigány gyerekek-fiatalok találkozása gyümölcsöző, értékhordozó lehet.

### Romano Teatro

Elnök: *Horváth Zsolt*

A társulat, amelyben roma, és nem roma fiatalok egyaránt helyet kapnak, 2005 szeptemberében alakult *Szegedi Dezső*, *Jászai Mari*-díjas színművész művészeti vezetésével. A tehetségkutatáson és oktatáson túl, céljuk, hogy a művészet segítségével közelebb hozzák egymáshoz a fiatalokat.

2006-ban a Romano Teatro a mosonmagyaróvári Nemzetközi Színjátszó Fesztiválon elnyerte a legjobb női főszereplő és a legjobb színpadi kép díját. A társulat színpadra állított két saját készítésű musicalt is (*Szegedi Dezső*-*Horváth Zsolt*) „Átok és szerelem” és „A legendák leszármazottai” címmel. Ezek után *Borisz Vasziljev* „Csendesek a hajnalok” című drámáját, majd *Szophoklész* „Antigoné” című tragédiájának rockmusical-változatát is bemutatták. (Az utóbbi, 2009. február 28-án, Budapesten az ARCUS fesztivál díszelőadása volt.) Ezt a darabot Miskolc városvezetésével egyeztetve a város valamennyi középiskolájának és az általános iskolák 7-8. osztálya-

iban, rendhagyó irodalomóra keretében adják elő. 2010 márciusában mutatták be a „Kleopátra” klaszszikus színmű rockmusical-változatát.

Jelenleg a Miskolc Megyei Jogú Várostól kapott épület felújítását tervezik és a kamaraszínház infrastruktúrájának kialakításán dolgoznak. A város 2009-ben Nívódíjjal tüntette ki őket.

## Hókirálynő Meseszínpad

Művészeti vezető: *Páriné Szécsi Vilma*

A Hókirálynő Közhasznú Egyesület által működtetett Hókirálynő Meseszínpad 1989-től működik gyermek- és ifjúsági darabokat játszó, utazó színházként. A társulat létszáma 12-22 fő, s minden tagja szabadfoglalkozású hivatásos színész. Az egyesület létszáma 52 fő.

Zenés repertoár-színpadként – nagyszínházi díszletekkel, jelmezekkel, kellékekkel – klasszikus színházi stílusban működnek. Jelenleg húsz színdarabot tartanak műsoron. Központjuk Budapesten van, bemutatóikat is a fővárosban, a Talentum Kulturális Fórum székházában tartják.

Felléptek már Szlovákiában, Ausztriában, Romániában (Erdélyben) és Szerbiában (a Vajdaságban) is. A Cigány Színházi Társulás Reneszánsz Roma Műhely Alapítvánnyal és az INTHOS nemzetközi szervezetével szoros együttműködésben dolgoznak.

## Neaniki Szkini

Művészeti vezető: *Caruha Vangelió*

A színház társulata a görög iskola diákjaiból, tanáraiból és a közösség rendezvényein önzetlenül fellépő magyarországi görög színészekből áll. Az Országos Görög Önkormányzat támogatásával 2004-ben a „Milyen napra esik?” című darabbal mutatkoztak be, amely a mai ember és a nemzeti ünnepek kapcsolatáról szól.

2006-ban Arisztophanész „Plutosz” című művének zenés átdolgozását, 2007-ben Tula Karoni „Kalandozások Odüsszeusszal” című művét, 2008-ban Jakovosz Kambanellis „Sok húhó Rodoszért” című szatirikus színdarabját, 2009-ben pedig a Magyarországon is élt Dimitriosz Hadzisz „Margaréta Perdikari” című drámáját adták elő nagy sikerrel.

## Pécsi Horvát Színház

Igazgató: *Vidakovics Szlaven*

A Pécsi Horvát Színház története talán akkor kezdődött el, amikor 1989-ben a tettyei romok közt épített színpadon felállítottak egy hatalmas, frissen kivágot fát: „életfát”, amelynek ágai között, a magasban

foglalt helyet a zenekar, s játszotta a kólót Miroslav Krleža: „Szentistván-napi búcsú” című drámájának előadásán. A művet horvátul és magyarul; horvát, illetve magyar anyanyelvű színészek, táncosok és zenészek adták elő.

A siker nyilvánvalóvá tette az igényt a horvát nyelvű színjátszásra. A létrejött Pécsi Horvát Színház az akkor működő Pécsi Nyári Színház és Pécsi Kisszínház tagozata lett, és 1992-ben mutatkozott be ünnepléses keretek között a budapesti Várszínházban.

Európa egyetlen horvát nemzetiségi színházához méltóan, a társulatnak jelentős szerepet kell játszania a Balkánra nyíló kulturális kapu kitérésében. Teszik ezt egyrészt a magyarországi horvátság anyanyelvének, kultúrájának ápolása, megőrzése, másrészt Pécs művészeti életének kiteljesítése érdekében. Így, természetesen magyar nyelven is játszanak, vendégül látnak horvátországi előadásokat, és lehetővé teszik más nemzetiségek alkotóműhelyeinek bemutatkozását is.

## Magyarországi Német Színház



Igazgató: *Frank Ildikó*

A Magyarországi Német Színház immár huszonhét éve működik. Kisebbségi létéből adódóan sajátos helyzetben van, hiszen egyrészt hazánk egyetlen professzionálisan működő német nyelvű színháza, másrészt Tolna megye egyetlen teátruma. Elsődleges feladatai közé a német nyelv ápolása és közvetítése, valamint a magyarországi németiség kulturális értékeinek megőrzése tartozik. Gazdag repertoárja igyekszik minden korosztály igényeit kielégíteni, a legnagyobb hangsúlyt azonban a német nyelvű klasszikus és kortárs drámairodalomra fektetik.

A magyarországi németiség szórványos elhelyezkedése miatt évadonként több előadást kevés szereplővel és könnyen szállítható díszletekkel eleve turné-darabnak terveznek. A színháznak huszonhat alkalmazottja van. A társulat hét állandó taggal dolgozik, akik különböző német nyelvterületekről érkeztek Magyarországra. Az egyes produkciókra szerződött magyar és külföldi vendégművészek nemzetközi csapatot alkotnak. A sokféle színházi kultúra találkozása termékenyen hat az alkotómunka folyamatára.

A színház a jövőben is a német nyelv és kultúra kiemelkedő központja kíván maradni.

## Budapesti Német Színház (DTB)

Igazgató: *Frigyesi András*

A társulat az évszázados pest-budai német nyelvű színházi hagyományok modern színjátszás eszkö-

zeivel történő újjáélesztéseként 1998 márciusától dolgozik Frigyesi András vezetésével. Változatos repertoárjukkal a világra nyitott, igazi értékeket közvetítő színházat igyekeznek teremteni. Önálló épülettel még nem rendelkeznek, ezért eddig a Várszínházban, a Thália Színházban és a Pesti Vigadó Kamaratermében léptek fel rendszeresen. Az önálló előadásaikon kívül befogadják a nyelvterületi színházak vendégjátékait is. A német nemzetiségi településeken rendszeresen tartanak tájelőadásokat, de saját darabjaikkal külföldön, a német nyelvterület számos városában vendégszerepeltek. 2010-ben Erkel Ferenc születésének kétszázadik évfordulója alkalmából több önálló produkcióval emlékeztek meg „a tisztesség karnagyáról”.



### Kulturális Offenzíva

Vezető: *Örkényi Fanni*

A Kulturális Offenzíva nevű formáció a budapesti Német Nemzetiségi Gimnázium színjátszó csoportja, amely 2002-től működik. Tagjai diákok, vezetője pedig (egy év kihagyással) Örkényi Fanni Mária magyar-német szakos középiskolai tanár, drámapedagógus. Az igazi sikert a 2007-ben színre vitt előadásuk hozta meg, amikor a gimnáziumuk tehetséges tanulója, *Szabó Edit* német nyelvű színdarabját játszották „Nur Theater” (Csak színház) címmel.

### Örmény Színház

*Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat*

A színházat a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat azért hozta létre, hogy sajátos eszközeivel erősítse az örmény kultúra ápolásának gazdag hagyományát. Feladatuk az örmény irodalom népszerűsítése a középkortól napjaink drámairodalmáig.

2007-ben „Ékes csillagok a tiszta égen” címmel mutattak be irodalmi-zenei összeállítást Narekatsitól Gevork Eminig, Komitasztól Andreasianig. Az

est előadói: *Gayane Jaghastpanyan*, *Kirkosa Péter* és *Várady Mária* voltak. 2008-ban mutatták be Nelly Shahnazaryan „Keresztút” című nagysikerű monodrámáját a Budapesti Kamaraszínházban. 2009-ben az „Üvöltő kövek birodalma” című gálaműsort állították színre, 2010 márciusában pedig Nelly *Shahnazaryan* író részvételével rendeztek ünnepi előadást. Immár sorozattá vált „Vidám örmény est” című összeállításuk.

*Szóke István* színházrendező igényes munkája nyomán rangos előadásai nagy népszerűségnek örvendenek úgy a magyar, mint az örmény anyanyelvű közönség körében.

### Teatrul Vis – Tru

Igazgató: *Florin Gabriel Ionescu*

A Teatrul Vis néven alakult Magyarországi Román Színház 2004. január 15-én lépett fel először Gyulán, egy Eminescu-esttel. A Nemzetiségi Színházi Találkozón az elmúlt években Eugen Ionesco „Különóra”, Matei Visniec „Kenyér a zsebben”, valamint a Carlos Saura forgatókönyve alapján készült „Az odú” című előadásokkal vettek részt, melyeket a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány támogatásával hoztak létre. Az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozón és Gyulán kívül a Román Kulturális Központban Budapesten és egy, a magyarországi román költők műveiből készült összeállítással Szegeden is felléptek.

A színház célja, hogy a román anyanyelvet használva közönségével megismertesse a román, a magyar és a világirodalom legfontosabb szerzőit. A Magyarországi Román Színház profi projekt-színház. A Magyarországi Román Kulturális Közhasznú Alapítvány – Egy Profi Színházért 2006-ban jött létre a Teatrul Vis támogatására.

### Magyarországi Szerb Színház

Ügyvezető igazgató: *Rusz Milán*

A társulat tizennyolc éve működik folyamatosan. Célja, hogy magas színvonalú, professzionális előadásokat játsszon szerb nyelven, és azokat elvigye mindenhol, ahol igénylik a színházat és az anyanyelven megszólaló színészt. A színház jelentős részt vállal a magyarországi szerb nemzetiség nyelvének, és identitásának megőrzésében.

Néhány színpadi műfajt elsőként, illetve egyedülként a Magyarországi Szerb Színház szolgáltatta meg szerb nyelven (passiójáték, operett, zenés vígjáték, rock-opera). A színház jelenleg a „Pesti Broadway-n” (a budapesti Nagymező utcában) önálló játszóhellyel rendelkezik.

A társulat 2007-ben megkapta a Magyar Művelődési Intézet „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

díját. Ugyanabban az évben az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozón a legjobb rendezésért Radoslav Zlatan *Dorić*, a legjobb férfi szereplőként pedig Rusz Milán, a színház vezetője vehetett át díjat. 2008-ban a Magyarországi Szerb Színház „Hát parancsoljon Szakulába” című darabja nyerte el a Nemzetiségi Hagyományok Átörökítéséért Díjat.

## Cervinus Teátrum

Művészeti vezető: *Gergely László*

A színház 2004. január 1. óta vállalta, hogy a magyarországi szlovák nemzetiség önálló, professzionális színházaként is működik. A társulat azóta folyamatosan fejlődő, repertoár-jellegű nemzetiségi színházává vált, amely a magyarországi nemzetiségi színházak és a hazai színházi élet meghatározó szereplője.

Tájéloadásaikkal kialakították a rendszeres játszási helyeket. Működésük mára a hazai szlovák nemzetiség alapvető elvárása, igénye. Műsorrendüket igyekeztek mind jobban hozzá illeszteni a szlovák kisebbség életéhez, kulturális szokásaihoz. Nemzetiségi színházként elsősorban a vidéken élő szlováksághoz juttatják el előadásaikat, de a jelentkező igények miatt új bemutatóikat már magyar nyelven is játsszák.

A megújult színház új lehetőségeket kínál. A művészet minden eszközével képes érzékenyen, közvetlenül reagálni a mindennapok gondjaira, örömeire. A színpad kérdéseket tesz fel, megfogalmazza és kimondja a hétköznapit, az emberit, a mindennapit: szórakoztatva, magunkra figyelve a holnap álmait építve.

## Vertigo Szlovák Színház

Igazgató: *Ónodi Daniela*



Az 1996 őszen megalakult színjátszó csoport 2010-ben már hetedik alkalommal vett részt az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozón. Az évek során kilométerek ezreit hagyták maguk mögött, sok színházbarátra leltek, s a Vertigo fogalom má vált. Eleinte minden csak álomnak tűnt, és mégis: a csoportból „színház” lett, az Országos Szlovák Önkormányzat intézménye. Az alapító tagokhoz hivatásos művészek csatlakoztak, repertoárjuk bővült, az előadások száma nőtt, de nőtt a felelősség is. A

Vertigo további művelődési és oktatási feladatokat vállalt. 2009 óta műsorrendjük – a Cervinus Teátrum együttműködésével létrejött – Peter Scherhauser „Mosd meg kezecskéidet, enni megyünk!”, valamint a Neil Simon „Összeveszett duó” színdarabja alapján készült „Szerencsés hatos” című vígjátékkal bővült.

A közeljövőben mutatják be a „Kilenc hónapocskát” című igaz történetet, amellyel első alkalommal szeretnék megszólítani a gyermeknevelőket is. Azt remélik, hogy – éppúgy, mint őket – a korábban születetteket is hosszú évekig megszólíthatják még...

## Vidám Barátok

Művészeti vezető: *Kovács László*

A színjátszó csoport 2000-ben alakult meg Apátistvánfalván, egy négyszáz lakosú szlovén településen. A társulat megalakulásában nagy szerepet töltött be *Barbér Irén*, a Rába-vidék közismert írónője, a csoport színre vitt hat darabjának szerzője. A „vidám” szó híven tükrözi a művek tartalmát (komédiák), de egyben a csoport hangulatát, összetartását is.

A Vidám Barátok megalakulásának és tevékenységének célja, hogy megőrizze a falusi színjátszás hagyományát. A csoport jelentős szerepet tölt be a nemzetiségi nyelv megőrzésében és az identitás megerősítésében. Évente tizenöt-húsz fellépésük van idehaza és az anyaországban. 2010 szeptemberében Kovács László „Megyünk a tengerpartra” című komédiájával ünnepelték fennállásuk tizedik évfordulóját. A szlovén nemzetiség képviselőiben idén már hatodik alkalommal vettek részt a Magyarországi Nemzetiségi Színházak találkozásán.

A szakmai zsűri eddig két alkalommal részesítette elismerésben őket, adott át nekik díjat a teljesítményükért.

## Első Magyarországi Ukrán Színház

Művészeti vezető: *Kormányos Alekszandra*

A Színház 2003 márciusában alakult meg Budapesten. Adminisztratív és művészeti vezetője, egyben rendezője Kormányos Alexandra színművész. A társulatnak hivatásos színészei és zenészei mellett amatőr tagjai is vannak.

Céljuk az ukrán kultúra, nyelv és hagyományok magyarországi ápolása és bemutatása. Idén hatodik alkalommal lépnek fel az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozón.

*Forrás: Corvus Design*